

O. E. Belgorods'ka

COMPONENTS OF ART-GRAPHIC SKILLS OF 6-7-YEAR OLD CHILDREN IN THE COURSE OF ARTWORK

The article deals with consideration of the main components of art-graphic skills of children in the process of art and graphic activity. Theoretical analysis of the studied phenomenon allowed distinguishing four components of artistic and graphic skills and abilities of younger students: hygienic component, technical and graphical components, operational and regulatory component and art-activity component. Hygienic component is one of the most important aspects of the studying process; it is children's abidance of standards of school hygiene, gaining skills to sit, to move a hand on the sheet of paper in a proper way, skills of right motor actions in individual space, familiarity with art-graphic tools. Technical and graphical component of the investigated phenomenon includes the ability of younger schoolchildren to orient on the sheet of paper, to perform formative graphic skills, to use the skills of working with art materials in the process of graphic activity. The simplicity of art methods of painting lines and generality of building forms principles made a drawing a basis of graphics and other kinds of art. Operational and regulatory component is the ability to imaginative interpretation of objects and phenomena of reality, sensory and regulatory skills and abilities and skills "sleight of hand" and the control of their vision. Artistic activity-related component is able to create junior schoolchildren's individual style of art-graphic activity, originative creative abilities and skills of artistic and graphic activity, skills and abilities of its independence. The main task of a teacher at Fine Arts lesson is to develop and improve junior schoolchildren's individual expression of a graphic image. The detailed analysis of philosophical, scientific, psychological, physiological, and methodological literature offers an understanding of the current state of the problem as a whole, as well as its individual aspects.

Keywords: graphic activities, artistic and graphic skills, junior school students, forming components.

Подано до редакції 27.12.2013

УДК: 167.1

О. В. Бойченко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

У статті визначається актуальність перегляду форм роботи у процесі професійної підготовки майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін. Акцентовано увагу на сутності понять «професійна підготовка» та «професійна готовність»; розглянуто мету та зміст підготовки майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до застосування інтерактивних технологій навчання. Визначено сутність готовності майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до інтерактивної форми навчальної взаємодії й системи їхньої підготовки до зазначеної діяльності на засадах інтерактиву.

Ключові слова: зміст підготовки, готовність до педагогічної діяльності, інтерактивні технології навчання, професійна готовність вчителя фізико-математичних дисциплін до застосування інтерактивних технологій навчання.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розбудова національної системи освіти в сучасних умовах з урахуванням кардинальних змін у всіх сферах суспільного життя, вимагає критичного осмислення досягнутого, зосередження зусиль і ресурсів на вирішенні найбільш нагальних проблем, а саме: підготовка висококваліфікованого, конкурентоспроможного фахівця, здатного не лише передавати нові знання, але й творчо мислити та діяти в нестандартних ситуаціях. Сучасна освітня ситуація вимагає перегляду форм роботи в парадигмі викладач-студент. Суспільство висуває високі вимоги до випускника ВНЗ, а отже, і процес підготовки вчителя нового часу має бути оновленим, оснований на роботі в інтерактивному режи-

мі, на розвитку особистісних здібностей студентів. Сучасна школа має бути зорієнтована на формування розвинутої, самодостатньої особистості, здатної самостійно опанувати нові знання та самовдосконалюватись упродовж життя, з огляду на це, особливого значення набуває проблема підготовки майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін.

Пристаючи до вивчення й аналізу практики підготовки студентів фізико-математичних факультетів до застосування інтерактивних технологій навчання в майбутній професійній діяльності, вважаємо за необхідне передусім розглянути сутність понять «професійна підготовка» та «професійна готовність».

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких

започатковано розв'язання даної проблеми. Проблему професійної підготовки спеціалістів досліджували такі науковці, як: С. Архангельський, І. Гавриш, І. Дичківська, І. Богданова, А. Булда, В. Бережнлі, А. Линенко, С. Максименко, Н. Ничкало, О. Пехота та ін.

Зокрема І. Гавриш зазначає, що термін «підготовка» тісно пов'язаний із фаховою освітою і ґрунтується на концепції безперервного навчання; підготовка до професії розглядається науковцем як процес формування готовності до неї, а готовність – як результат професійної підготовки [1].

Спираючись на довідкові джерела, підготовку майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до застосування інтерактивних технологій навчання у ВНЗ ми розуміємо як процес отримання знань, набуття відповідних навичок та вмінь, що дозволяє ефективно вибудовувати взаємодію зі студентами.

Професійна готовність, на думку І. Дичківської, є закономірним результатом спеціальної підготовки, самовизначення, освіти й самоосвіти [3, с.277].

Досліджуючи проблему формування готовності майбутніх учителів до педагогічної діяльності, А. Линенко визначає її як інтегроване особистісне утворення, що характеризується обраною прогнозованою активністю особистості під час підготовки і введення в діяльність. Автор аналізує такі вияви готовності, як позитивне ставлення до педагогічної діяльності, певний рівень оволодіння педагогічними знаннями, уміннями і навичками, самостійність у розв'язанні професійних завдань, моральні якості особистості, розвиток педагогічних здібностей, наявність професійно-педагогічної зорієнтованості особистості тощо [4].

Адаптуючи ідеї В. Бережної зазначимо, що під системою підготовки студентів до професійної діяльності на засадах інтерактиву слід розуміти сукупність елементів педагогічного процесу, соціально та педагогічно організований процес формування особистості, що спрямований на оволодіння вчительською професією, рівнем певної кваліфікації та забезпечує безперервне зростання компетентності, майстерності й розвитку навичок і вмінь, а також створює умови для самоактуалізації кожної особистості, сприяє досягненню тих цілей, які ставляться перед студентами [5].

Формулювання цілей статті. Метою статті є розкриття сутності понять «професійна готовність» та «підготовка майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін»; визначення мети та змісту підготовки майбутніх вчителів фізико-математичних дисциплін до застосування інтерактивних технологій навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження. На думку науковців (І. Гавриш, І. Дичківська, І. Богданова), у центрі уваги сучасної освіти мають бути не стільки навчальні предмети, скільки способи мислення і діяльності студентів. Тобто необхідно навчити студента критично мислити, вирішувати складні проблеми шляхом аналізу обставин і відповідної інформації, зважувати і враховувати альтернативні думки, приймати виважені рішення,

дискутувати тощо.

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається тільки шляхом постійної, активної взаємодії всіх студентів. Це співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), де студент і вчитель рівноправні, рівнозначні суб'єкти навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють. Викладач в інтерактивному навчанні виступає як організатор процесу навчання, який ніколи не "замикає" навчальний процес на собі. Головним у процесі навчання є зв'язки між студентами, їхня взаємодія і співпраця. Результати навчання досягаються взаємними зусиллями учасників процесу навчання, студенти беруть на себе взаємну відповідальність за його результати.

З огляду на це, теоретичною основою запровадження інтерактивних методів навчання мають бути системний, особистісно-орієнтований та діяльнісний підходи до побудови дидактичних процесів; теорія оптимізації педагогічного процесу, а також інваріантність процесу навчання, уроку як конкретної форми існування процесу засвоєння знань і методу навчання як діяльності навчання [6, с.11].

Спільна діяльність студентів у процесі пізнання, засвоєння навчального матеріалу означає, що кожний у цей процес робить свій особливий індивідуальний внесок, тобто відбувається обмін знаннями, ідеями, способами діяльності.

У зв'язку з цим Т. Вольфовська підкреслює значення інтерактивних вмінь як таких, що забезпечують гармонійне і творче входження особистості в суспільне життя. Інтерактивні вміння, що є важливими для розвитку особистості, науковець об'єднує у дві групи. Перша група характеризує людину з погляду її відповідальної особистісної автономії й охоплює самоконтроль, самооцінку, самопрезентацію, орієнтацію на власну систему оцінювання різних фізичних та математичних ситуацій. Друга група – визначає соціально-перцептивні та операційно-технологічні компоненти взаємодії особистості: здатність до контакту, налаштованість на згоду і толерантність, здатність конструювати різні моделі навчання й користуватися ними [2, с.40].

Як багатомірне явище визначає інтерактивне (кооперативне) навчання Г. Сазоненко, зауважуючи, що "воно розв'язує одночасно три завдання: навчально-пізнавальне (конкретна дидактична мета), комунікативно-розвивальне (пов'язане із загальним інтерактивним процесом навчання) і соціально-орієнтаційне (результати якого проявляються за межами навчального часу) [2, с.42].

Крім того, використання інтерактивних методів навчання студентів фізико-математичних дисциплін дозволяє реалізувати ідею співробітництва тих, хто навчає, і тих, хто навчається, вчить їх конструктивній взаємодії.

На сьогодні в Україні вже відомо і описано щонайменше чотири групи методів, в кожній з яких нараховується до 10 різних підходів. Тому їх практичне застосування потребує від учителя насамперед відповідної об'є-

наності. До того ж, кожен із методів вимагає чіткої покрової реалізації з обов'язковим прогнозуванням результатів, тобто технологічного підходу, що неможливо без спеціальної фахової підготовки майбутнього вчителя фізико-математичних дисциплін до організації інтерактивного навчання.

На нашу думку, особлива цінність інтерактивного навчання полягає в тому, що студенти навчаються ефективної роботи в колективі. Інтерактивні методи навчання студентів фізико-математичних дисциплін є частиною особистісно-орієнтованого навчання, оскільки сприяють соціалізації особистості, усвідомленню себе частиною колективу, своїй ролі і потенціалу.

Методи інтерактивного навчання можна розподілити на дві групи: групові та фронтальні. Перші передбачають взаємодію учасників малих груп (на практиці від 2 до 6-ти осіб), інші – спільну роботу та взаємонавчання всієї групи. До групових методів можна віднести роботу в парах, роботу в трійках, карусель, роботу в малих групах та ін. До фронтальних методів відносимо: велике коло, мозковий штурм, аналіз дилеми (проблеми) тощо [7, с. 15].

Зазначимо, що інтерактивні методи не є самоціллю. Потрібно постійно контролювати процес досягнення поставлених цілей (вони повинні бути чітко сформульовані і легко контрольовані), у разі невдачі переглядати стратегію і тактику роботи, шукати і виправляти недоліки.

Натомість, неможливо побудувати весь процес навчання виключно на інтерактивних методах. Це один із багатьох прийомів, які допомагають досягти мети і забезпечують результат тільки в поєднанні з іншими. Отже, за умови вмілого провадження інтерактивні методи навчання дозволяють залучити до роботи всіх студентів, сприяють виробленню соціально важливих навичок роботи, взаємодії, обговорення.

Ураховуючи вищезазначене, під підготовкою майбутніх учителів фізико-математичних дисциплін до застосування інтерактивних технологій навчання у ВНЗ ми розуміємо всебічний розвиток та вдосконалення особистості студентів; підвищення їхнього морального, культурного, творчого рівня для успішного

розв'язання педагогічних завдань; набуття певної системи якостей, навичок та вмінь, які забезпечують готовність до розв'язання певних задач, сформованість рефлексивної позиції та високий рівень мотивації до застосування інтерактивних технологій навчання в майбутній професійній діяльності.

Сам принцип підготовки студентів фізико-математичних дисциплін до застосування інтерактивних технологій навчання полягає в тому, щоб процес навчання проходив плавно і послідовно. Студентів починають навчати за інтерактивними технологіями з першого курсу [6].

Проте, впровадження інтерактивних технологій навчання у ВНЗ залежить від певних умов, а саме:

- підготовки викладачів до організації навчального процесу за інтерактивними технологіями;
- наявності у студентів мотивації навчання;
- визначення цілей інтерактивного навчання;
- надання можливості самореалізації і самоконтролю учасникам навчального процесу.

Відтак, готовність до застосування інтерактивних технологій навчання визначається нами як особливий особистісний стан, який характеризується усвідомленням педагогом потреби і значущості використання інтерактивних технологій навчання; обізнаністю з теоретичними засадами, сутністю та змістом інтерактивних технологій навчання; зорієнтованістю студентів на креативне вирішення навчально-виховних завдань, на розвиток креативності та сформованістю в них рефлексивної позиції.

Висновки. Підсумовуючи, доходимо висновку, що сьогодні перед викладачами педагогічного ВНЗ постає завдання не тільки теоретичної підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності, але й спрямування їх на подальший розвиток, самовдосконалення своїх особистісних та професійних якостей. Тобто процес підготовки майбутнього вчителя має бути особистісно орієнтованим і спрямованим на індивідуальну творчу самореалізацію кожного студента.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гавриш І. В. Теоретико-методологічні основи формування готовності майбутніх учителів до інноваційної професійної діяльності: дис. д-ра пед. наук : 13.00.04 / Гавриш Ірина Володимирівна. – Х., 2006. – 542 с.
2. Гін А. Прийоми педагогічної техніки. / А. Гін – Луганськ, 2004. – 321 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: [навч. посіб.] / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Линенко А. Ф. Теорія і практика формування готовності студентів педагогічних вузів до професійної діяльності : дис. д-ра пед. наук : 13.00.04 / Линен-

ко Алла Францівна. – К., 1996. – 556 с.

5. Бережна В. С. Підготовка майбутніх менеджерів до інноваційної професійної діяльності: вітчизняний та зарубіжний досвід. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_Gum/NiO/2009_7/1. – Назва з екрана. – Дата звернення: 27.01.11.
6. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології / А. С. Нісімчук, О. С. Падалка, О. Т. Шпак. – К., 2000. – 98 с.
7. Саган О. Інтерактивні методи навчання як засіб формування навчальних умінь. / О. Саган. – К., 2002. – № 3. – С.217.

REFERENCES

1. Gavrish I. B. Theoretical and methodological foundations of forming preparedness of future teachers to innovative professional activity / Gavrish Iryna Volodymyrivna. - Kh., 2006. – 542 p.
2. Gin A. Pedagogical techniques. / A. Gin - Luhansk, 2004. – 321 p.
3. Dichkivska I. M. Innovative pedagogical technologies: textbook / Dichkivska I. M. - K.: Akademvidav 2004. - 352.
4. Linenko A. F. Theory and practice of formation of readiness of students of pedagogical universities to professional activity: dis. Dr. ped. sciences: 13.00.04 / Linenko Alla Frantsivna. - K., 1996. - 556 p.
5. Berezchna V. S. Training future managers for innovative professional activity: Domestic and foreign experience [electronic resource] / VS care. - Mode of access: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_Gum/NiO/2009_7/1. - The name of the screen. - Date of treatment: 27.01.11.
6. Nisimchuk A. Modern educational technologies. / A. Nisimchuk, O. S. Podalka. – K., 2000. – 98p.
7. Sagan A. Interactive teaching methods as a form of academic skills. / A. Sagan. - Kyiv, 2002. - № 3.

O. V. Boychenko

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ И ГОТОВНОСТИ СТУДЕНТОВ ФИЗИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН К ПРИМЕНЕНИЮ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ

В статье определяется актуальность пересмотра форм работы в процессе профессиональной подготовки будущих учителей физико-математических дисциплин. Акцентировано внимание на сущности понятий «профессиональная подготовка» и «профессиональная готовность»; рассмотрены цели и содержание подготовки будущих учителей физико-математических дисциплин к применению интерактивных технологий обучения. Определена сущность готовности будущих учителей физико-математических дисциплин в интерактивной форме учебного взаимодействия и системы их подготовки к указанной деятельности на основе интерактива.

Ключевые слова: содержание подготовки, готовность к педагогической деятельности, интерактивные технологии обучения, профессиональная готовность учителя физико-математических дисциплин к применению интерактивных технологий обучения.

O. V. Boichenko

GENERAL CHARACTERISTICS OF THE TRAINING AND PREPAREDNESS OF STUDENTS OF PHYSICS AND MATHEMATICS FACULTIES TO USE INTERACTIVE TEACHING METHODS

The article deals with a problem and relevance of reviewing active forms in the process of professional training of future Physics and Mathematics teachers. Special attention is paid to the essence of the concepts “professional training” and “professional preparedness”. It was established, that modern education should be focused not only on the problems of educational subjects, but also on ways of thinking and activity of schoolchildren and students. That means that it is necessary to teach a student to think critically, to solve difficult problems with help of the analysis of circumstances and information, to take alternative ideas into consideration, to make balanced decisions, be able to discuss a problem. The essence of interactive teaching methods is that the learning process takes place only through constant and active interaction of all students. This is mutual studying, where students and teachers are equal, subjects of study are equal too, everybody understands what he does. The main thing in the process of learning is the relations between students, their interaction and cooperation. The learning results are achieved by mutual efforts of participants in the learning process; students assume mutual responsibility for its results. Thus, preparedness to use interactive learning technologies we define as a special personal condition characterized by the fact that a teacher realizes the needs and the importance of interactive learning technologies; awareness of the theoretical principles, nature and content of interactive learning technologies; orientation of students in creative solution of educational problems. In summary, we conclude that nowadays teachers of pedagogical universities face the challenge not only of theoretical training of future teachers to the profession, but also targeting them on the further development, self-improvement of their personal and professional qualities. It means that a process of training future teachers should be personally oriented and targeted on individual creative self-realization of each student.

Keywords: content preparation, preparedness to educational activities, interactive learning technology, professional readiness of teachers of physics and mathematics to the use of interactive learning technologies.

Подано до редакції 26.12.2013